

Amateursuindersvereniging de Pioniers

Bezoekadres:

Kögllaan 30, 3571 PZ Utrecht

secretaris@depioniers.nl

www.depioniers.nl

Postadres:

Postbus 13017, 3507 LA Utrecht

Redactie: Evelien Pullens

Layout: Evarien Tuitert

In dit nummer

Van het bestuur	2
Interview met Karin Disselen	3
Help de Hommel	3
Bespiegeling van Karin Disselen	4
Nieuwe website	4
Buurman weet alles	5
Tip van de maand	5
25 jaar tuinieren, van niets naar iets	6
Feestelijke opening V brug	7
Indicatorplanten: Wat vertellen ze ons?	8

KOM JE OOK?

Agenda

14 april Heropbouw broeihoop

21 mei GroenMoetjeDoenDag



Van de redactie

Winter op ons tuinenpark. Bevroren grond, maar een heldere zon. Miezerregen en veel geuren.

Even op de tuin – brrrr – en dan naar de bioscoop. De première van de film De wilde stad in Utrecht met stadsecoloog Gitty Korsuise. Voor wie het niet weet: De wilde stad gaat over het dierenleven in Amsterdam. Meerkotten, ratten, eenden en nog veel meer andere dieren worden gevolgd. Voor ons Pioniers zijn veel van de dieren uit de film heel bekend. Ook wij hebben bijen, eekhoorns, halsbandparkieten, vlermuizen en muizen op ons tuinenpark. Vlak bij ons park leven ook slechtvalken, rivierkreeften en misschien wel een steenmarter. Bij deze lezing werd wel weer duidelijk hoe belangrijk een park als het onze is. Wij bieden deze rijke stadsfauna een thuis. De stad zorgt tegenwoordig voor diversiteit in de natuur. Wat is natuur? Als tuinders zijn we natuurlijk continu aan het ingrijpen en creëren we een stukje natuur zoals wij

het graag zouden zien. Maar daarbij kun je je nog allerlei vragen stellen en verschillende keuzes maken. Moet je de natuur zijn gang laten gaan of grijpen we in? Laten we ons onkruid groeien? Moeten we de eenzame hommels bijvoederen? En de dieren in de Oostvaardersplassen? Grote vragen waar wij als kleine tuinders ook mee te maken krijgen.

In de workshop over indicatorplanten op ons tuinenpark kwam het onkruid aan bod? Wat laat het je zien? In deze nieuwsbrief meer informatie hierover. Ook kom je in deze nieuwsbrief iets te weten over twee Pioniers; Karin Disselen en Martine Haxe. En wisten jullie dat we een nieuwe website hebben? Verder ook informatie over compost, een gesloten systeem en dahliabollen.

Evelien Pullens



Van het bestuur

We konden op de geslaagde nieuwjaarsreceptie niet bevroeden dat er nog zo veel spannend weer aan kwam! Onze tuinen zijn geplaagd door twee stevige stormen en zowaar ook nog strenge vorst. Daar zijn we niet ongeschonden doorheen gerold. Meerdere bomen zijn omgewaaid. Gelukkig weinig schade aan de huisjes, wel een kas aan diggelen en er zal ook een nieuwe leiding in het buitentoilet moeten worden aangelegd, deze is namelijk gesprongen na het dooien. Mooi om te zien dat we dan opeens twee houthakkers in het bestuur hebben die met zichtbaar plezier zo'n omgevallen boom te lijf gaan.

Fijn om ook te kunnen melden dat het met Mia steeds weer een klein stukje beter gaat en ze weer plannen heeft voor de Pioniers.

Voortgang plein laat helaas nog op zich wachten, maar het gaat om een boel geld en daar moeten dan veel mensen iets van vinden.

Zelf op 3 van de vier zondagmiddagen in februari geholpen met het knotten van de wilgen, en het daarna kaalknippen en schillen van de takken in een heerlijk zonnetje, aanrader voor eenieder in een volgend jaar! Het heeft een mooi nieuw hek opgeleverd bij de entree.

Op de ALV hebben we helaas Peter moeten laten gaan uit het bestuur. Gelukkig heeft hij toegezegd zich nog volop te willen inzetten, maar we zullen hem wel gaan missen. Het bestuur zou daarom op dit vlak nog wel versterking kunnen gebruiken, dus heb je een paar uurtjes over en houd je van aanpakken? Denk aan onderhoud, zagen, techniek? Graag melden bij het bestuur. En laat nu de Lente maar komen!

*namens het hele bestuur,
Tjitske van der Woude*



Lievelingsplant

Hoe voller een tuin hoe leuker ik het vind.
En veelheid aan planten zorgen daar voor.
Hoe groter hoe beter, vandaar artisjok.

Lievelingsmoment

Voorjaar als alles de grond uit spuit. En dan na een dagje werken voldaan je tuintje inkijken.



Interview met Karin Disselen, tuin: 44

Een sterrenrestaurant voor de dieren

Karin en ik zitten in een winterzonnetje voor mijn huisje. Het is nog koud, maar het kan. We liepen even langs haar huisje. Daar scheen de zon nog niet. Ik bekeek de resten van de planten van vorig jaar. Een artisjok! Die wil ik ook wel. "Hoe kweek je de artisjok?" vraag ik haar. "Dat is makkelijk," vertelt Karin. "Ik heb heel veel geprobeerd aan groenten en alles wordt opgegeten: venkel, aardappels, bonen. Zelfs de courgette was weg nadat ik de

"Ik probeer nu rabarber in de hoop dat de dieren dat niet lusten"

bloem de dag ervoor had gezien. Alleen de artisjok redt het. Het fruit gaat ook goed. Frambozen bijvoorbeeld. Verder is het nog ploeteren." Ik knik. Herkenbaar.

"Heb je een wens voor je tuin?" vraag ik. "Ja, dat ik meer groenten kan oogsten. Ik probeer nu ook rabarber in de hoop dat de dieren dat niet lusten. Het lijkt wel alsof ik een sterrenrestaurant heb voor de dieren in mijn tuin: twee eekhoortjes, mollen en slakken niet te vergeten. Afgelopen voorjaar had ik zelfs een ringslang met een kikker in zijn bek, brrr!"

Zondagmorgen

Karin en ik vertellen elkaar over ons leven. Intussen genieten we van de tuin. "Wat is het hier toch heerlijk," verzuchten

"Er is een fijne sfeer en mooie oude bomen. Meer mensen mogen daar van genieten"

we. "Hoe vaak ben jij op je tuin?" vraag ik. Karin heeft net verteld dat ze een drukke baan heeft. "Ik ben er zeker één maal per week. Het liefst begin ik op zondagmorgen; Onkruid wieden; heermoes, zevenblad." Zucht. "Ik vind het belangrijk dat we goed voor

ons mooie complex zorgen." zegt Karin. "Er is een fijne sfeer en mooie oude bomen. Meer mensen mogen daar van genieten, niet alleen de Pioniers, ook de buurt." Karin gaat iets bijdragen door in de toekomst af en toe te schrijven voor de nieuwsbrief, ze interviewt iemand of schrijft een verslagje. Wil je iets kwijt, ergens over mijmeren of informatie delen. Laat het haar weten op redactie@depioniers.nl.

Op de volgende pagina beschrijft Karin het belang van tuinen in haar leven en onze maatschappij.

Evelien Pullens

Help de hommelmelk

Zo vroeg in het voorjaar zie je vaak een verdwaalde hommelmelkoningin in je tuin of op je terras. Neem haar voorzichtig op met een papiertje en breng haar op kracht met een oplossing van een half theelepeltje suiker aangelengd met lauwwater. Gewoon uit een lepel laten drinken en na een tijdje is ze gewoon weer fit. Hiermee help je niet alleen het dier maar ook het hele nageslacht.



Bespiegeling van Karin Disselen

Weet je dat... de stad Utrecht (moes) tuinen in de stad een warm hart toedraagt? De stad Utrecht heeft in 2015 in Milaan als een van de 100 steden wereldwijd de Urban Food Policy Pact ondertekend. Nu, 2018, hebben 163 steden uit 62 landen ondertussen ook getekend. Dit betekent dat onze stad zich inspant om voedsel dichterbij de stad te brengen. Hiermee onderstreept Utrecht dat buurt(moes)tuinen in de stad belangrijk zijn voor onze voedselvoorziening, gezondheid en ons leefplezier. Ook benadrukt Utrecht te willen vergroenen. Dit is belangrijk voor onze waterhuishouding. Kortom, als pioniers dragen we goed bij!

Denkend aan Rijswijk...

Ik denk dat ik een jaar of acht was. We woonden 10 hoog in een flat in Rijswijk. De groeistad naast Den Haag. We hadden een piepklein balkonnetje op het noorden. Meestal te koud om te zitten. Overigens kon er maar één stoel staan. Vanaf het balkonnetje kon ik goed naar buiten kijken. Vlak voor de flat lag

een sloot en daarachter stonden één-gezinshuizen. Over de rand van het balkonnetje kijkend zag ik mensen in de tuin werken, snoeien, plantjes erin zetten en na afloop rond een tafel met een drankje. Ik dacht toen "als ik toch ooit in mijn leven een eigen tuin zou hebben... dan ben ik spekkoper". Ik mocht wel naar beneden om te spelen in het plantsoen. Daar stonden allemaal dezelfde struiken. Onder die struiken maakte ik mijn eigen tuintje met onkruid dat ik her en der vond en uitgroef. Misschien was ik wel de eerste guerrilla gardener? Ik genoot volop in mijn eigen gecreëerde tuintje en vergat vaak de tijd. Ook mocht ik helpen in de tuin van mijn opa en oma. Elke woensdagmiddag gingen we daar naartoe. Wat heet helpen; ik mocht de stenen in de perken eruit vissen en in een emmertje doen.

Mijn eigen tuin

Eind goed al goed? Ik kreeg mijn eigen tuin! Dus ben ik spekkoper. Als kind zag ik niet wat voorjaar worden betekende.

De afstand 10 hoog is te groot om planten goed te kunnen zien. Een van de bijzondere ervaringen voor mij was en is dan ook om te zien hoe het voorjaar een soort ontploft. De ene dag zitten er knoppen; de andere dag zijn ze open. Wat mij mooi lijkt is als ons complex kinderen, zoals ik toen was, dichterbij de natuur kan brengen. Jammer dat de schooltuinen niet meer kunnen, maar weer fijn dat mensen op de wachtlijst nu sneller ook hun lapje grond krijgen (hopelijk met kinderen!).

Lees hier meer over de Milan Urban Food Policy Pact.



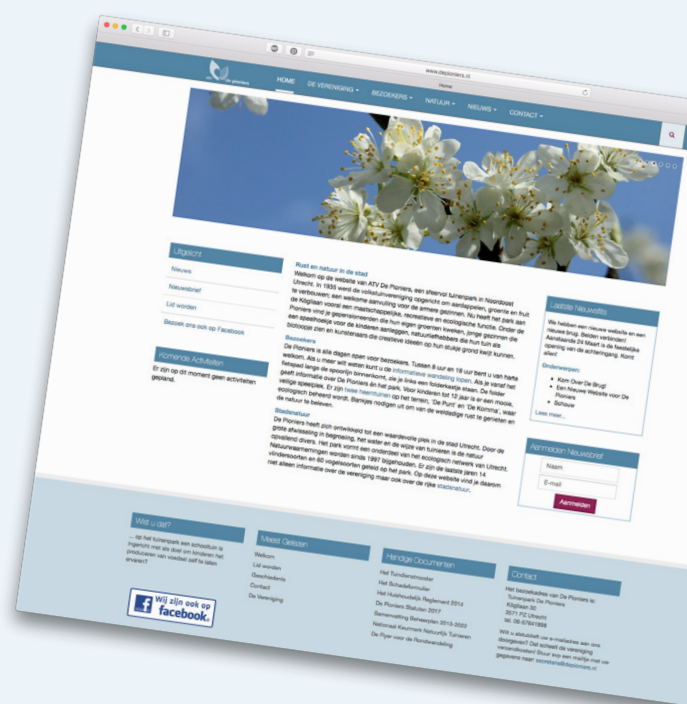
De nieuwe website

'We hadden toch een goede website!?' hoor ik menig lid denken. Maar het was toch echt wel tijd voor vernieuwing.

Zo was de oude site niet 'responsive', dat wil zeggen: de site werd niet goed weergegeven op mobiele apparaten zoals een smartphone en tablet. En we moeten natuurlijk wel mee met de tijd! De nieuwe site past zich nu aan; hij 'ziet' met welk apparaat je de site bekijkt en past de weergave hier op aan. Daarnaast is de nieuwe website nu makkelijker bij te werken en te actualiseren.

De nieuwe website oogt nu nog wat saai. Maar gaande weg zal hij gepimpt worden, meer kleur krijgen en er zullen meer foto's toegevoegd worden.

De website is gebouwd door ons tuinlid Jos Berkers. Evarien Tuitert kijkt mee als vormgever en denkt mee over kleurgebruik, typografie en beeld. Petje af, want dat is veel werk.



Buurman weet alles

Beste buurman Fons

Hoe krijgt u het toch voor elkaar om zo'n grote diversiteit aan groenten van uw grond te halen. Wat is uw geheim?

Buurvrouw Karin

Beste buurvrouw

Mijn insteek is duurzaam tuinieren. Ik voer niets af van mijn tuin behalve die heerlijke groenten die ik oogst. Ik heb voor mijn organische afval twee hopen in mijn tuin. Eén voor het verse afval en één voor de narijping van het afval. Bij mij is dit een tweejaarlijkse cyclus. De compost die ik van mijn hoop heb verspreid ik constant over mijn tuin. Ik spit de compost niet om. Als mijn compost op is, dan wordt het tijd om de bak met het verse afval om te zetten van de ene naar de andere bak. Ik doe dat met een riek.

Buurman

Beste Buurvrouw

Eigenlijk van alles: onkruid, klein snoeihout, groenteafval van huis en in de herfst de bladeren. Verder ook schelpen, mosselen, kokkels, oesterschelpen. Een biobak heb ik dus op de tuin! Ik heb zo snel een paar kuub per jaar. Ik voeg verder niets toe. Na een paar jaar heb ik hele mooie, losse tuingrond, waarin de zware klei zich vermengd heeft met de compost. Hierdoor is de grond goed waterdoorlatend. Langzamerhand komen op die manier de groenteperken steeds hoger te liggen. Dat gaat vanzelf. Dit is nodig om inklinken tegen te gaan en te voorkomen dat de wortels in het water staan. Mijn grotere snoeihout gaat de tuinkachel in, waarop ik een rooster leg om mijn eten klaar te maken. In principe is het kleine snoeihout al bijna voldoende voor een paar keer eten op de tuin. Als het in een gesloten kachel gestookt wordt geeft dit weer een mooie hete aslaag. En de as? Dat is weer mest die wordt verspreid. Vooral goed voor bij de druivenplanten! Zo heb ik een gesloten systeem. Succes buurvrouw!

Buurman

Beste Buurman

Een riek heb ik ook. Maar wat kan ik allemaal op de composthoop gooien?

Buurvrouw



Tip van de maand

Trek je dahlia's voor. Dan bloeien ze eerder. Minder kans op totale slakvernietiging. Hoe? Dat doe je door de knollen eerst, in maart zeg maar, alvast in grote bloempotten te laten aarden i.p.v. na Ijsheiligen (11 t/m 14 mei) pas in de tuin zelf te zetten. En je kunt mooie uitlopers afsnijden en met wat stekpoeder heel eenvoudig in een potje laten wortelen.



Drieluik - Deel 2

25 jaar tuinieren, van niets naar iets

Hoe doe je dat? Wat voor keuzes maak je? Martine vertelt in drie artikelen over de fases die ze meemaakte met haar tuin. Vorige nieuwsbrief (najaar 2017) vertelde ze over de beginperiode. Deze keer volgt het tweede deel. 1998 – 2017. Waarom er tóch heesters in mijn tuin kwamen.

Nieuwe liefde....minder tijd

Het is 1998, ik was 50 geworden en besloot om die zomer naar Frankrijk te gaan voor een cursus beeldhouwen. Daar leerde ik Frans kennen en we kregen een relatie. Frans woonde in Alkmaar dus de eerste twee jaar hebben we heen en weer gereisd. Waarom schrijf ik dit terwijl ik over mijn tuin zou schrijven? Omdat we toen andere dingen te doen hadden dan in mijn tuin werken. In de avonden probeerde ik het 'in te halen' maar dat lukte niet. Het gevolg was dat de planten veel te groot uitstoelden en ik al die bloemen niet meer goed kon verzorgen. En ik was verbaasd hoe snel het onkruid dan om zich heen grijpt.

Binnen twee jaar was mijn mooie bloementuin aan het verworden. Het was een les die ik nooit zal vergeten. Wat nu? De tuin opgeven was absoluut

geen optie, en Frans opgeven evenmin. Het moest dus onderhoudsvriendelijker worden. Ik ben toen een cursus tuinontwerpen gaan doen, en ik kan het iedereen aanraden. Als je een sterk basisontwerp hebt scheelt dat later heel veel extra werk.

Cursus tuinontwerpen

Er kwam een terras van flagstones, een rond terrasje van cobblestones en een grasterras voor de kas. En achter die terrassen kwamen heesters die elkaar in bloeitijd een beetje opvolgen. Ik plantte ook vijf bomen, waarvan er nu nog vier staan: aan het (asfalt)weggetje staat de kweepeer, de sierkers staat aan de kant van Evelien, aan de slootkant staat de brandwilg en het wildbladvig treurpeertje staat bij de vijver. Als ik het over mocht doen zou ik het anders aanpakken. Die bomen bijvoorbeeld heb ik gekozen

door in boeken te kijken. Ik had een laagstam kweepeer gekozen in de veronderstelling dat zo'n boom dan niet zo groot zou worden. Dat is dus niet waar. Hij krijgt gewoon de kruin van een hoogstamboom!!! Hij is wel heel mooi hoor maar eigenlijk te groot. Hetzelfde

"Als ik het over mocht doen zou ik het anders aanpakken"

geldt voor de boom die bij het vijvertje staat. Ik had in een boek een prachtige foto van een wilgbladig treurpeertje gezien. Mooi lancetvormig zilvergrijs blad, bloeit leuk en als toegift draagt hij ook nog eens heel kleine sierpeertjes. Wie wil zo' n boom nou niet!? Wat ik niet wist is dat het eigenlijk een heel

Lees verder op volgende pagina >

< Vervolg van pagina 6

flinke boom wordt, en dat is niet zo best bij een klein vijvertje. Dus nu moet ik toch ieder jaar fors snoeien om de boom in toom te houden. Rond het vijvertje kwam een border van vaste planten die laag bleven.

Hoofdbreken

Planten kiezen is ook zo'n kunst. Je moet met zoveel aspecten rekening houden. Het heeft heel wat hoofdbreken gekost om al die planten te kiezen en op te kweken. Maar het loonde de moeite want het werd een mooie mix van geuren en kleuren, bladvormen, bloeiwijzen en hoogte verschillen. En toen alles zich een beetje gezet had en wat groter gegroeid was vond ik het een heerlijke tuin. In de jaren die volgden ging er wel eens een plant dood. Die had ik dan verkeerd gesnoeid of op de verkeerde plek gezet maar de structuur van de tuin bleef overeind en die vond ik heel mooi.

Weinig onderhoud

Bijna vergat ik nog te vertellen over de bouw van mijn nieuwe huisje in 2010 en over het rotstuintje. Van mijn vader kreeg ik heel veel erg mooie grote stenen. Frans hielp me met het opbouwen. Eerst van stoeptegels een 'heuvel' gemaakt, toen zand erover en daarna samen de mooie stenen erop gelegd. Het zag er grappig en mooi uit vonden we. Voordeel: je hebt er weinig onderhoud aan. Natuurlijk moesten ook nu planten afgestoken worden, moest er onkruid gewied, en bomen gesnoeid. Toch was het lang niet zo bewerkelijk als voorheen. Het was destijds dus een verademing. Nu, helaas, ervaar ik dat niet meer zo. Nu ben ik bijna 70. En ook bij mij komt de ouderdom met gebreken. Vorige winter nam ik daarom het besluit om de tuin nóg onderhoudsvriendelijker te maken. Daarover gaat het volgende en laatste deel van het verhaal over mijn tuin.

Martine Haxe



Feestelijke opening V brug

24 maart was het zover: de officiële opening van de brug aan de achterzijde van ons park. Het weer zat mee: een echte lentedag met een warm zonnetje. Met de opening van de V brug is de verbinding gelegd tussen de bewoners van Blok Y, de Marktmeesters en de Pioniers.

Het knippen van het Hederalint

De brug was vrolijk versierd en halverwege de brug was als versperring een Hederalint gespannen. Zowel de voorzitters van de VVE van Blok Y en de Marktmeesters als de voorzitter van de Pioniers stonden met hun snoeischaar klaar bij deze scheidslijn. Om 3 uur werd het startsein voor de opening gegeven en werd er vol overgave geknipt om de brug te openen.

De brug heeft de naam V brug gekregen. Bedacht door een bewoner van Blok Y. De V staat voor Veemarkt.

Bewoonster van Blok Y aan het woord

Voor de officiële opening sprak ik Anne Stael. Zij heeft samen met twee anderen een tuin bij de Pioniers en is tevens bewoonster van Blok Y. Het beste van twee werelden? Jazeker. Een mooie woonplek en de mogelijkheid snel naar mijn tuin te kunnen. "Als ik vanuit mijn raam naar het pioniersterrein kijk zie ik verschillende lagen. Allereerst de specht, de eekhoortjes, en ik zie zo nu en dan zelfs een ijsvogel! Dan ga je beter kijken naar de tuinen. Hoe mooi groen het uitzicht is. Dat mensen aan het werk zijn in hun tuin; de levendigheid. Je verzint je eigen verhalen bij wat je ziet. Dat is erg leuk. Eigenlijk kan je niet niet kijken. Maar er is ook her en der rotzooi achter de tuinen. De tuinbezitters waren nog niet zo gewend aan ineens burens maar zij hebben aangegeven dat zij aan de slag gaan met hun opslag achterin de tuin.

Burens geven aan dat afhankelijk van waar ze wonen ze het idee hebben

naar Netflix te kijken: er wordt soms onder hun ogen gedeald. Andere burens geven juist aan dat ze naar Planet Earth kijken: de eekhoortjes rennen elkaar achterna.

Hoe zien de bewoner van Blok Y en de Marktmeesters de Pioniers?

Sommigen bewoners hebben het gevoel dat zij inbreuk hebben gemaakt op de vrijheid en privacy die er was voordat er werd gebouwd. Gelukkig zijn de Pioniers heel uitnodigend naar de nieuwe bewoners. Die uitnodiging is welkom omdat bewoners wel wat schroom voelden om met hun (klein) kinderen, familie of vrienden een rondje tuin te doen en dan te eindigen bij de speeltuin. Maar de Pioniers geven aan dat ze van harte welkom zijn. Daarom ook deze opening. Dat wordt gewaardeerd.

De Bestuursleden van de Pioniers Wouter en Coby benadrukken het doel van de Pioniers: een goede plek in de buurt te zijn waar mensen kunnen genieten van het groen en de dieren. "We moeten zorgen dat we goede burens blijven. Als er wat is, laat het niet te lang lopen, maar ga in gesprek met elkaar Maar nu eerst aan de champagne!"



Indicatorplanten; wat vertellen ze ons?

Velt Utrecht organiseerde op zaterdag 17 februari een lezing over indicatorplanten in ons verenigingsgebouw door Joost Hut. Er was veel belangstelling, wel 50 mensen!

Wat moet ik me voorstellen bij indicatorplanten? Ik vraag het aan Paul van Kan, die bij de lezing was en zelf bestuurslid is van Velt. "Het zijn planten die spontaan opkomen en je wat vertellen over de bodem. De bodemgesteldheid en andere milieu-omstandigheden in je tuin zijn van groot belang bij de keuze van beplanting. Je kunt er meer over te weten komen door goed naar het ONKRUID te kijken. En zo heb je dan toch nog plezier van onkruid!"

Bodemonderzoek in je eigen tuin

Om te beginnen kun je de bodem gaan bekijken. Bodemonderzoek begint met een proefkuil van 40x40x40. Dan kan je zien hoe de bodemopbouw, structuur, wortels en bodemleven in je tuin er uit ziet. Als je geen kuil wilt maken, kun je kijken wat er spontaan groeit. Jazeker, laat je onkruid groeien en trek je conclusies. Je kunt hierdoor iets te weten komen over de zuurgraad, structuur en vochttoestand van de bodem. Of juist over het gebrek aan mineralen.

De meeste bodems zijn door jarenlang gebruik uit balans: spitten, ploegen, kunstmest en verdichting komen de bodem niet ten goede. Het duurt zeker 10 jaar voor een bodem tot rust is gekomen. Op een verstoorde bodem groeit veel onkruid, tijdelijke planten.

Wat vertellen de planten?

Planten kunnen natuurlijk niet praten, maar ze kunnen ons wel veel laten zien. Gele bladeren laten bijvoorbeeld zien dat de grond stikstofarm is of dat de stikstof wel aanwezig is, maar de plant er niet bij kan. Als de grond stikstofrijk is, kan de groei juist zo talrijk en fris zijn dat knaagdieren zich er aan te goed doen. Bij paars/donker blad moet je denken aan fosfaatgebrek. Paardenbloemen en gele bladpunten duiden op calciumgebrek.

Gele nerven in oud blad, bijvoorbeeld bij Rodondendron, laten je weten dat de plant magnesium nodig heeft. Oude bladeren die geel worden vertellen ons dat er waarschijnlijk gebrek is aan ijzer, gele nerven in jong blad vragen om mangaan. Bruine bladranden wijzen op kalium tekort. Door toevoeging of juist weglating van bemesting verdwijnen bepaalde onkruidsoorten vanzelf, waardoor het overbodig is om bestrijdingsmiddelen in te zetten.

Beplanting of bodem aanpassen

Maar je kunt natuurlijk ook de keuze van beplanting laten afhangen van wat de bodem te bieden heeft. Een heidetuintje op kleigrond is bijvoorbeeld vragen om moeilijkheden en ook wortels op klei zal niet goed lukken. Een derde mogelijkheid is de bodem aanpassen. De zware kleigrond van de

Pioniers kun je lichter en luchtiger maken door er (scherp) zand en compost of cocopeat door te mengen. Of je kweekt planten los van de grond in verhoogde bakken waarin je het ideale grondmengsel aanbrengt.

Een wijze raad: als je binnenkort je tuin weer onder handen neemt en het onkruid te lijf gaat, vergeet dan niet goed te kijken wat je 'oogst' is, want al die spontaan gevestigde planten hebben meer te vertellen dan je denkt. Gebruik onderstaande tabel!

	nat	droog	drainage slecht	harde bodemlaag	zuurstofarm (bact)	organisch onverteerd	fosfor	calcium	kalium	magnesium	mangaan	ijzer	zout
Ereprijs													
Melde													
Herderstasje													
Postelein													
Varkensgras													
Heermoes													
Boterbloem, scherpe													
Boterbloem, kruipende													
Brandnetel, grote													
Speerdistel													
Kamille, echte													
Bitterzoet													
Akkerdistel													
Dovenetel													
Kweek													
Nachtschade, zwarte													
Klimop													
Perzikkruid													
Kleefkruid													
Aktermelkdistel													
Kamille, gele													
Kruiskruid, klein													
Vogelmuur													
Melganzevoet													
Paardenbloem													

 = plant is indicator voor deze eigenschap bodem

 = idem, in versterkte mate

 = er is sterk tekort aan deze mineraal als plant hier groeit

Voorbeeld: heermoes duidt op zeer natte bodems met slechte drainage, gebrek aan fosfor en gebrek aan calcium.